

משא"כ כשמקבל ע"ע לקיימם גם בזה"ז חייב, וכן משמע ביו"ד קכ"ד (סעיף ב') שנחלקו המחבר והרמ"א לענין גר תושב אם אוסר במגעו את היין בשתייה, ותמוה הלוא בזמן הזה אין דין גר תושב כלל, וצ"ע שלא העירו גדולי הפוסקים בזה, אבל לפי דברינו ניחא דלענין להתחייב לקיים מה שנצטוו שייך גם בזה"ז. ואולי לזה נתכוין הראב"ד בהשגות פ"ד דאסורי ביאה (ה"ח) ע"ש ובכ"מ ס"פ עשירי דהלכות ע"ז. ולפ"ז יש לומר דגם בזה"ז שייך חיוב שיתחייבו כגר תושב אף שאינם גר תושב כשאין היובל נוהג, וע"כ ראוי לנו לחייבם על כך אם הדבר בידינו.

מ"הו הפוסקים סתמו ולא הביאו ששייך שב"נ יקבל ע"ע בזה"ז דיני גר תושב, ולע"ד נראה שעכ"פ בארץ ישראל הלוא מלבד מצות ביעור ע"ז חובה מיוחדת יש לחפש ולרדוף אחרי ע"ז שלא תבא בארצנו. עיין רמב"ם רפ"ז דע"ז. וכ"ש כשעכו"ם "עוזרת" ברשותנו דאסור לתת לה ללכת לטומאת ע"ז שלהם, וכ"ש דמעיקרא יש לזהר לא להביא לרשותו עוזרות כאלו שחל עליו חיוב למנוע בארץ הקודש מע"ז. (וכ"ק האדמו"ר מסאטמר רבי יואל טייטלבוים זצ"ל האריך בספר מיוחד להוכיח שאם כובשים מקום בארץ ישראל חייבין לבער הע"ז אף שאנו מסתכנים בכך כמו במלחמה. וכ"ש כאן שאין להתיר להביא לא"י נכריות נוצריות שמשותפות בפולחני ע"ז בא"י).

העולה מדברינו שעכ"פ בארץ ישראל עלינו לעמוד על המשמר לא להביאם לארץ ישראל כפועלים אם אדוקים בע"ז. ובזמן האחרון מצוי בארץ ישראל מאד שמביאים מפליפינים או מרומניה והם מוסיפים לע"ז בנחלת ה' בארץ קדשו ועלינו להודיעם למנוע מזה וכמש"נ (שהרי נצרות חשיב ע"ז מדין תורה, וגרע משיתוף שמגשימים מלכו של עולם הקב"ה בשיטתם ודרכם ר"ל).

סימן רסה

שאלה: מכתב בענין פיאה משערות נשים מהודו

אודות דבריו היקרים בענין שער נשים מהודו, וב"ה שנמצא ת"ח כמותו עוסק לברר הלכה חמורה זאת. אמנם אלולא טירדות הרבות המקיפות אותי כאן, הייתי משיב לו בבירור הלכה, אבל כיון שלע"ד מעיקרא דדינא פירכא, אסביר לו הנלע"ד.

הנה כת"ר בדק שורש דתם, ומביא שע"פ דברי הכמרים אין בתגלחת עצמה שום פולחן רק המטרה להסיר השערות הטמאות לפי אמונתם, שלא יכנסו עמהם לבית תיפלתם, אכן יש לבדוק מהו רצון המתגלחת, ולפי ששמעתי אף שלפי דתם עיקר הגילוח הוא שלא ליכנס בשערותיהן הטמאות לדבריהם לבית אליהם, מ"מ הרי המתגלחות רואות בעצם גילוח השערות מסירות נפש ועבודה בעצם ההתנוולות, ולכן עושות כן סמוך לבית אליהם, שיראה מסירות נפשם עבורו, כדי שאליהם יעזרו להם, ולא מתנדבות כאן השערות לצורך האלילים, שלא יודעות כלל שמוכרים ומרויחים, רק כל כוונתן לעשות בזה נחת רוח לאלילים, אף אם לא חייבים בכך לפי דתם, מ"מ כיון שמגלחות סמוך לאליל בחצר דוקא, מוכיחות בזה שכוונתם בגילוח עבורו דוקא, ותקותם שיושיע אותם בזכות זאת ויש בזה מעשה כעין שחיטה לכבודו. ואף שלדברי הכומו במעשה הגילוח גופא שם אין מעשה עבודה לפי דתם מ"מ כיון שעושות דוקא שם ומתכוונות בגילוח זו כמסירות נפש עבור אליהם, נחשב לה כמו עבודה בשבילו, וע"כ צריך לבדוק הדבר גם אצל המתגלחות ולא רק אצל הכומרים.

ה"ן אמת דאף שהמתגלחת כוונתה לע"ז, אבל המגלד אותם שהוא עושה למעשה את הגילוח אינו מתכוין בזה לע"ז אלא להרויח כסף, מ"מ הלז מבואר במכות כ: שהמסייע לוקה, ועי' בהשגור הראב"ד ר"פ י"ב מהל' עכו"ם שהמסייע נקרא מקין ממש ע"ש בכ"מ ואחרונים, ועכ"פ לענין ע"ז יש לומר דאף בסיוע גרידא יש כאן מעשה לאסור שמספיק בזה מעשה כל דהו וכמבואר בחולין מ: וכיון שעל ידיה שהוא כוונתה לע"ז מסייעת הגילוח נאסר, ולא דמי למקיף וניקף בעלמא, דהכא מיקר כעין שחיטה בע"ז בכל דהו ומספיק בסיוע כזה. ועיי ר"ח בע"ז לד: שבשחיטה לע"ז מיד בתחלת חתיכו הקנה אמרינן ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, אן שלחולין לא נקרא בזה שחיטה כלל מ"מ לגבי עבודת זרה אוסר, וה"נ יש לומר שבסיוע למגלח בכוונה לע"ז אוסר

ולמעשה אין בידי להתיר בתגלחת זו שהיא כחש איסור דאורייתא החמורות שבחמורות ובידוע שבא משם או באפשר לברר בנקל שזהו מהודו אין דעתי להתיר, ורק באינו ידוע אמרינן כל דפריע

מרבא פריש ובסתמא לא חיישינן כיון שאף האיסור עצמו אינו ברור. ועוד חזון למועד לכתוב ולבאר

יותר, אבל החשש בזה ברור כמ"ש. ועיין בדברינו בח"ב סימן תי"ד ע"ש.

ריבית

סימן רסו

שאלה: בענין ריבית בגמ"חים (ע"י דמי חבר)

אודות כמה חברות גמ"ח, גם מבני תורה וחוגים שונים, שמשלמין סכום להיות חבר בהן, ולהיות זכאי לקבל הלואה, ומני אז שמקבלין ההלואה זהו משעבדם לשלם מדי חודש או שנה לכמה שנים דמי חברות לחברה, נראה ברור כיון שההלואה הוא שמחייב אותם לשלם, ובאופן שאין להם להסתלק מחברותם, זוהי ריבית קצוצה שאיסורו חמור מאד ר"ל, ולא הותר ח"ו גם למצוה או לצורך רבים, ואסור מן התורה להשתתף בחברה כזאת לקבל הלואה בחנם כגמ"ח, כיון שמשעבדים בכך. ואף שמפרסמים שיש להם ע"ז הסכמות מבעלי הוראה מפורסמים, יש לבדוק אם נודעו להם הפרטים, שבאופן הנ"ל הדבר ברור שיש בזה איסור תורה, וכ"ש כשכספי יחידים מופקדים בגמ"ח כנהוג, ומלוין כהנ"ל שהאיסור חמור מאד, ומצוה לפרסם האיסור לחברת גמ"ח שמדמין שמקיימין מצוה רבה, ולמעשה עוברים ומכשילים בחמורות שבחמורות והיינו איסור ריבית רח"ל.

ועיין ב"מעשה רב" החדש (ס' יג) דברי רבינו הגר"א זצ"ל שמביא מעשה בת"ח שראה נפטר אחד בחלום וסיפר לו שבשמים מכים ועונשין על איסור ריבית, ואין מתחשבים בהיתרים שהמציאו האחרונים, והוסיף ע"ז רבינו הגר"א זצ"ל שעבירת רבית היא תמידית יום ולילה, ואף ביום הנורא (יוה"כ) הוא עומד ובוכה, ואינו זו מעבירה הנ"ל שאין לה הפסק.

והעצה לגמ"ח זה כשנותן ההלואה לכתוב שטר היתר עיסקא דכולו פקדון שהלוח — המקבל משתף את הנותן [הגמ"ח] בכל עסקיו, ולציין שהלוח כשומר חנם לבד על העיסקא, ועיין בשו"ת מנח"י ח"ז סי' ס"ו דברביית מוקדמת צריך היתר עיסקא דכולו פקדון, ועיין ברמ"א סי' קע"ז ס"ו שמבואר שצריך גם שהיה אחריות רק כשומר חנם. (ודע שגם בתנאי דאחריות כשומר חנם לא מועיל אלא לגבי

איסור ריבית מוקדמת שמדרבנן, אבל בריבית מוקדמת ד"על מנת" שילוהו דהוא ריבית מן התורה וכמ"ש בהגהות רע"א לשו"ע יו"ד סי' ק"ס ס"ו, לא מספיק בעצה הנ"ל וכמבואר ברמ"א הנ"ל, וצריך להתנות שכפי סך הריבית מוקדמת ששילם ינוכה מסכום קרן ההלואה (עיסקא) שמקבל אח"כ ויחשב תוך חשבון הרווחים של ההלואה בהת"ע שמקבל אח"כ, ואם הלווה ישבע שלא הרויח אז ינכו מהקרן כסכום הריבית מוקדמת ששילם. ובנוסף הת"ע שלנו הבאנו שכל תנאי העסק ושומות ותשלומים הנתנים מראש וחשבונות יהיו באופן המועיל שלא יהיה בהעסק חשש ריבית בזה כולל הנ"ל, ועיין בספר קיצור דיני ריבית המצויים בקו"א פ"ב דין ד' שחתני שליט"א האריך בקונטרס מיוחד בזה ע"ש).

ובארץ ישראל מצוי מאד ונתפשט טובא אפילו אצל בני תורה גמ"ח כהנ"ל עם איסור ריבית, ומצוה לפרסם דברים אלו כהנ"ל.

סימן רסז

שאלה: גביית ריבית עבור חוב אביו

נשאלתי מאברך אחד היושב באהלה של תורה, ואביו מחלל שבת ר"ל אבל תומך בבנו, ועכשיו רוצה לתת לו כעשרת אלפים דולאר, ואומר לו שהלוח ליהודי אחד (מומר כמוהו) כסף ברכית ורוצה שהבן יתבע את כסף הרבית מהלוח, ויקח הרבית לעצמו, והבן שואל אם מותר לו לקבל הריבית, ולדבריו אם יסרב עלול ליגרם לו בעתיד נזק רב מאביו.

והנה הכא הבן אינו לוח ואינו מלווה, אלא רק מכשיל אביו ולכאורה יש כאן איסור ד"לפני עור", וידועים דברי התוס' ספ"ה דב"מ (עה: ד"ה ערב) שאם בלאו הכי יכול ללוות אין כאן לפני עור, ואף שעכ"פ מדרבנן גם בחד עברא דנהרא אסור שחייב להפרישו, כבר פירש הש"ך ביו"ד שבמומר אין בזה איסור כלל בחד עברא דנהרא, ובדגו"מ שם כתב שאפילו אינו מומר רק מזיד הדין כן. ובנ"ד הבן בטוח שאפילו